

گزارش موردی ناهنجاری شکلی مادرزادی در بچه ماهی قزل آلا رنگین کمان (*Oncorhynchus mykiss*)

مسعود حقیقی^۱، حمیدرضا علیزاده ثابت^۲

۱ و ۲- مرکز تحقیقات ماهیان سردآبی کشور

پست الکترونیکی مسئول مقاله: masoud126@yahoo.com

تاکنون موارد متعددی از ناهنجاری های شکلی مادرزادی در انواعی از ماهی ها گزارش شده اند که از جمله آن ها میتوان به ناهنجاری باله ای در ماهی قزل آلا، ناهنجاری دهانی در ماهی قزل آلا رنگین کمان، ناهنجاری آرواره ای در ماهی goldeye اشاره نمود. در این بررسی، یک بچه ماهی قزل آلا رنگین کمان به وزن ۱۳۴ میلی گرم و طول کل بدن ۲۲/۴ میلی متر دچار بد شکلی بود. این ماهی از دو تنه بالایی کاملاً طبیعی و مجزا با دو سر مجزا تشکیل شده بود. اندام های موجود سر شامل چشم، سرپوش آبششی، دهان و بینی از نظر تعداد و شکل کاملاً طبیعی و سالم بودند. تعداد باله های سینه ای هر تنه یک جفت بود با این تفاوت که در هر تنه یکی از باله های سینه ای در قسمت شکمی و باله سینه ای دیگر در قسمت پشتی قرار گرفته بود. همچنین، اندام های داخلی هر یک از تنه های فوقانی (قلب، کبد، طحال، معده و بخش فوقانی روده) به طور مجزا تشکیل شده بودند؛ در حالی که بخش تحتانی روده مشترک و به یک سوراخ مخرج ختم شده بود. به طور کلی، ناهنجاری های شکلی، محصول بندی ژنتیک یا یک جهش ژنتیکی به شمار می رود که مولود تغییراتی است که در طبیعت رخ داده است. ناهنجاری شکلی ممکن است نتیجه سایر مشکلات و بیماری هایی باشد که اساساً ریشه ژنتیکی دارند یا اینکه ممکن است نتیجه یک یا چند عامل محیطی، عدم تعادل غذایی، سوء مدیریت، عوامل عفونی و یا مواد شیمیایی تراژونیک، تشعشعات مواد رادیواکتیو بر طبیعت و دیگر شرایط تنش زا باشند. ولی هنوز تأثیر بسیاری از این عوامل مشخص نشده اند. به نظر می رسد اکثر بد شکلی های مشاهده شده مربوط به نواقص ژنتیکی مولدین باشد. لذا، با توجه به توسعه صنعت آبی پروری در کشور، و پیشگیری از خسارات احتمالی غیر قابل جبران، لازم است که با تدوین یک برنامه جامع، مولدین مراکز تکثیر در کشور مورد بررسی های ژنتیکی و مرفولوژیک قرار گیرند و تمامی جوانب پرورش لارو و انتخاب بهترین مولد را مورد بررسی قرار دهند.

کلمات کلیدی: ناهنجاری مادرزادی؛ ماهی قزل آلا رنگین کمان؛ به گزینی و اصلاح نژاد؛ سر